

3. Добрянський І. Приватна вища освіта України та Польщі / Ігор Добрянський // Рідна школа. – 2004. – грудень. – С.45-49.
4. Каплун А. Провідні тенденції у професійній підготовці майбутніх фахівців для сучасного ринку праці Польщі / Андрій Каплун // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – №4. – С.222-227.
5. Кравченко О. О. Вища освіта в Польщі в контексті Болонського процесу / О. О. Кравченко // Проблеми освіти у Польщі та в Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (Київ-Житомир, 22-24 квіт. 2009 р.) / за ред. В. Кременя, Т. Левовицького, С. Сисоевої. – К. : КІМ, 2009. – С.466-473.
6. Сақун Л. Освітня система в Польщі: традиції і сучасність / Людмила Сақун // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – №6. – С.411-417.
7. Семенов О. Досвід професійної підготовки майбутнього вчителя рідної мови і літератури в Польщі / Олена Семенов // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2005. – №2. – С.169-177.
8. Сисоева С. Напрями реалізації стандартів професійної кваліфікації / Світлана Сисоева // Шлях освіти. – 2008. – С.19-22.

Аннотація

К.Н.Биницкая

Реформирование высшего педагогического образования в Республике Польша

В статье рассматривается проблема развития высшего педагогического образования в Республике Польша, отображены общие реформы высшего педагогического образования, в частности в высших педагогических школах согласно требований Болонского процесса.

Ключевые слова: реформирование высшего педагогического образования в Республике Польша, высшие педагогические школы Республики Польша, интеграция в Болонский процесс.

Summary

К.М.Биниц'ка

Reforming of Higher Pedagogical Education in the Republic of Poland

The problem of development of higher pedagogical education in the Republic of Poland is studied in the article, general forms of higher pedagogical education, in particular in higher pedagogical schools according to the demands of Bologna Process are depicted.

Key words: *reforming of higher pedagogical education in the Republic of Poland, higher pedagogical schools of the Republic of Poland, integration into the Bologna Process.*

Дата надходження статті:

„1” жовтня 2009 р.

УДК 373.544 (045)

О.П.БИНИЦЬКА,

кандидат економічних наук, доцент

(м. Хмельницький)

Удосконалення процесу навчання при формуванні у школярів економічних знань

У статті розглянуто проблему вдосконалення процесу навчання при формуванні у школярів економічних знань в період трансформації економічної системи в Україні.

Ключові слова: *освіта, економічні знання, економічна освіта, система освіти.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Трансформація економічної системи України, глобалізація сучасних світових процесів, демократизація суспільного життя зумовлюють зміни у різних соціальних структурах та у їх змісті. Особливо актуальними є зміни в системі освіти, в одній з найпродуктивніших сил суспільства, до завдання якої входить підготовка підростаючого покоління до праці в умовах економічних відносин, що змінюються. Перехід до ринкових відносин передбачає перетворення відносин власності, демонополізацію виробництва, формування ринкової інфраструктури, вільного ціноутворення. Принципові зміни в економіці, науці та техніці, у соціальних відносинах та суспільній думці зумовлюють нагальну необхідність формування у громадян України не тільки міцних економічних знань, а й економічної культури. Суспільство потребує, щоб кожна людина, незалежно від її фахової орієнтації, здобула гарантований мінімум систематизованих економічних знань: люди повинні розуміти сутність економічних перетворень, їх соціальні наслідки.

Головним завданням сьогодні є модернізація освіти. В основному в нас збереглася освіта індустріального періоду виробництва із притаманними йому вимогами до людини. Збереглася освіта авторитарного суспільства з відповідними суспільними відносинами. Залишилося багато інших явищ, недоліків, властивих нашому суспільству у попередні десятиліття, навіть століття. І це цілком природньо. Освіта не може бути відокремлена від суспільства. Процеси, які відбуваються в ній, так чи інакше віддзеркалюють те, що відбувалося і відбувається в суспільстві в цілому. До того ж, освіта, і це

добре, – в принципі консервативна система. Але консерватизм нашої освіти десь на порядок вищий, ніж у нормальному, традиційному демократичному суспільстві з пріоритетом прав і свобод особи. Тому, шануючи і поважаючи досягнуте, треба постійно говорити про необхідність змін і модернізації. Ми повинні налаштувати вчителя на усвідомлення потреби змін. Але недостатньо лише говорити, потрібно активно діяти.

Людство постійно перебуває у стані змін. Здатність сприймати зміни і творити їх – це найважливіша характеристика способу життя людини в XXI столітті. Ми повинні домогтися, щоб у суспільстві було саме таке розуміння. Маємо готувати людину, здатну до сприйняття і творення змін, аби вона відчула, зрозуміла, сприйняла, і сприяла інноваційності в суспільстві. Ми ввійшли в період, коли зміна ідей, зміна технологій, зміна знань відбувається швидше, ніж зміна поколінь. І це зумовлює нові завдання у розвитку освіти [1, с.14].

Суттєво підвищується роль економічної підготовки молоді, як однієї з умов успішного виконання професійних функцій. Закладам освіти необхідно привести процес навчання відповідно до нових вимог суспільства і його економіки. Найбільші зміни повинні стосуватися економічної освіти та виховання.

По-перше, тому що умови ринку, з одного боку, посилюють необхідність економічної освіти і виховання, з іншого – створюють умови для формування у суспільній свідомості економічних уявлень і понять, посилюють цінність економічно важливих якостей особистості.

По-друге, саме економічна наука та економічні дисципліни в школі, у педагогічному ВНЗ, в першу чергу, повинні відобразити зміни в економічній і соціальній сферах суспільства, які зумовлені переходом до ринкової економіки.

Ринкова економіка передбачає, що кожна людина, дбаючи про свій добробут, про добробут своєї родини, щоденно, протягом усього життя робить свій економічний вибір, приймає економічні рішення і відповідає за їх наслідки, покладаючись, головним чином, на власні зусилля і власний хист. Саме тому для громадян України економічні знання стають нагальною проблемою, а економіка перетворюється на одну з найпопулярніших наук.

Аналіз дослідження і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми.. Проблема вдосконалення процесу навчання при формуванні у школярів економічних знань є предметом вивчення у сучасних наукових дослідженнях та в психолого-педагогічній літературі. Зокрема, цією проблемою займаються вчені: С.О.Михаць, С.В.Онацька, Л.О.Плахотнікова – розкривають роль економічної освіти в розвитку української держави; Л.Б.Азімова, О.В.Аксьонова, Т.А.Жижко, О.С.Падалко, І.А.Сасова, В.І.Свистун, О.Т.Шпак та інші – висвітлюють психолого-педагогічні аспекти економічного навчання та виховання школярів.

Формулювання цілей статті... Мета статті – обґрунтувати важливість формування економічних знань у школярів та запропонувати нові підходи до процесу економічного навчання учнів.

Виклад основного матеріалу... Існуюча в Україні система освіти перебуває в стані, що не задовольняє вимоги, які постають перед нею в умовах розбудови української державності, культурного та духовного відродження українського народу. Це виявляється, передусім, у невідповідності освіти запитам особистості, суспільним потребам та світовим досягненням людства; у знеціненні соціального престижу освіченості та інтелектуальної діяльності; у спотворенні цілей та функцій освіти; бюрократизації всіх ланок освітньої системи [2, с.52].

Найбільшим гальмом у розвитку економічної освіти є відсутність необхідного фінансування, професійно підготовлених викладачів економіки і стандартів педагогічної освіти в царині економічної освіти і виховання. Це явище тимчасове, адже сьогодні вже можна говорити про певні здобутки та досвід у методиці викладання економіки в загальноосвітній школі та в початковій школі зокрема.

Як відомо, у педагогічному процесі великого значення набуває форма взаємодії вчителя й учня. При цьому, з боку педагога повинна переважати атмосфера терпимості, емоційного тепла, щирості, зацікавленості особистістю, справами вихованця. Завдання його полягає не в „інформуванні учнів”, а в тому, щоб передати їм певний досвід і уміння його переосмислювати з широких соціальних позицій.

Знаючи потреби сучасного суспільства у людях, які здатні творчо мислити, самостійно активно включатися у вирішення життєво важливих завдань, вихователь відповідним чином планує свою роботу та діяльність школярів. При цьому відносини з підлітками, юнаками та дівчатами вчитель буде так, щоб не блокувати їхню самодіяльність, критичність, творчість, заохочувати їхню ініціативу, активізувати їхній творчий потенціал.

Головною умовою, яка забезпечує реалізацію цих завдань, є активна суб'єкт-суб'єктна педагогічна взаємодія у постійному розвитку, за якої взаємини педагога з вихованцями будуються на основі „особистість – особистість”, а не „вчитель – учень”. Педагог у цьому випадку сприймає учнів як індивідуумів з неповторними особливостями та потенційними можливостями, розв'язує проблеми, які виникають разом з ними, безконфліктним способом.

Діалогічна форма спілкування превалює над монологічною. Гуманістична позиція педагога полягає в тому, що він приймає вихованців такими, якими вони є. Виключно важливим є те, що тут відсутній

шаблон, „рамки”, у які підганялась би особистість. Процес спілкування зорієнтований на отримання індивідуально значущих результатів.

Як відомо, при традиційних методах виховання найважливішими вважаються результати, до яких вчитель намагається довести весь клас з урахуванням індивідуальних особливостей кожного [3, с.45].

Важливою ланкою в роботі щодо формування економічної культури учнів молодших класів є школа, де економічні знання знаходять місце в змісті освіти. Викладання економіки в школах проводиться, як правило, за централізовано розробленими програмами. Проте труднощів і досі вистачає. І програми недосконалі, і підручники суперечливі, і соціально-економічні обставини підкидають усе нові проблеми. Зміни у змісті й структурі системи освіти мають глибинний характер і потребують суттєвих змін у підготовці педагогів, які повинні бути провідниками ідей державотворення і державного устрою.

Вже в початковій школі повинні викладатися дисципліни, які б забезпечували розвиток техніко-економічного мислення учнів, знайомство з елементарними економічними основами домашнього господарства, оволодіння знаннями економіки з формування здатностей орієнтуватись у підприємницькому середовищі, а також усвідомлення взаємозв'язку економічних і етичних процесів. Не хотілося б, щоб підприємницька діяльність учня починалася з того, щоб він давав „списувати” домашнє завдання своїм однокласникам за певну грошову суму.

Дитина щодня отримує величезну кількість найрізноманітнішої інформації, в тому числі й економічного змісту, з книжок, газет, журналів, з екрана телевізора, по радіо, спілкуючись з батьками, іншими людьми, навколишнім світом. Потрібно також враховувати й процес акселерації. Згадаємо життєву практику: від маленького школяра часом можна почути відповіді на досить абстрактні економічні запитання. Він може поставити у складне становище вчителя, будь-яку дорослу людину. Учні початкових класів часто вражають своєю точністю, правильністю, логічністю, хоча і формулюють свою думку ще на дитячому рівні. Отже, учень молодших класів є особистістю, яка знаходиться в постійному розвитку і саморозвитку, включеною в соціально значущу діяльність у навчальній і позанавчальній площинах. Ці обставини і передумови розкривають широкі психолого-педагогічні можливості для формування нового підприємницько-активного способу мислення дітей і раціональних мотивів їх діяльності в сучасному громадянському суспільстві та ринковій економіці України.

Одним із засобів формування початків економічної культури молодших школярів є підготовка та проведення комплексних навчально-економічних екскурсій на підприємства, у приватні фірми, кооперативні спілки, комерційні банки тощо. Такі екскурсії готують вчителі. Мета їх – виробити в учнів вміння розглядати й оцінювати різноманітні економічні факти і явища у взаємозв'язку, ознайомитися із практичними діями дорослих в умовах підприємницького середовища.

Варто підкреслити, що викладання економіки в молодших та середніх класах в переважній більшості шкіл на сьогодні може існувати лише в інтегрованій формі, оскільки спеціально виділити години для вивчення цього предмета на зазначених рівнях, на жаль, неможливо. Але не тільки брак вільних навчальних годин визначає необхідність поєднання економічних знань із вивченням математики, географії, історії, літератури, мови тощо. Зрозуміло, що вивчення економіки може стати потужним каталізатором для опанування іншими предметами шкільного курсу. Адже не секрет, що деякі учні (і, відповідно, сім'ї) вважають, що в майбутньому на молоду людину чекає кар'єра успішного підприємця, якому зовсім не потрібні всі ті „нудні” речі, яким навчають в школі. Інтегроване вивчення економіки дозволяє спростувати таку точку зору, сприяє підвищенню авторитету середньої освіти в цілому.

Слід зазначити, що елементи економічних знань можна інтегрувати в програму інших дисциплін по-різному. Так, наприклад, якщо на уроці української мови розглядати, як правильно написати заяву на ім'я керівника підприємства з проханням прийняти на роботу, то для цього, скажімо, вчителю зовсім не обов'язково спочатку дати дітям поняття ринку праці, охарактеризувати типи безробіття, побудувати залежність між рівнем інфляції та рівнем безробіття тощо. Отже, в цьому випадку елемент економічних знань може бути використаний без попереднього так званого „інформаційного блоку”, який вчитель доводить до свідомості учня.

Практика показує, що ступінь засвоєння знань залежить від рівня залученості учня в процес навчання та способу здобуття нової інформації. Існує багато методів та моделей навчання, але у кожній із них є свої як переваги, так і недоліки. Потрібно враховувати це та підбирати лише найефективніші прийоми, аби усі навчальні, виховні та розвиваючі завдання навчально-виховного процесу були досягнуті.

Сучасні економічні знання відображають тривалий історичний шлях розвитку економічної науки, який ніколи не був прямолінійним процесом руху від незнання до знання, від помилок до істини. Формування тих чи інших економічних поглядів та ідей завжди було об'єктивно зумовлене розвитком суспільного виробництва, соціально-економічними умовами та потребами господарського життя, інтересами суспільства, його окремих груп тощо. Водночас взаємозв'язок економічної реальності з теоретичними узагальненнями є не лінійними, а складним, багатогранним, мінливим та суперечливим,

що передбачає залучення до аналізу суспільно-політичних, культурологічних, національно-історичних, психологічних та інших факторів суспільного життя [4, с.24].

Висновки... Принципові зміни в економіці, науці і техніці, у соціальних відносинах та суспільній думці зумовлюють зміни у змісті загальної середньої освіти, вимагають знань, які б стали потребою сьогодення. Це свідчить про необхідність формування у громадян України не тільки таких рис, як діловитість, підприємливість, а найголовніше – економічної культури, а саме суспільство потребує, щоб кожна людина, незалежно від її фахової орієнтації, здобула гарантований державою певний мінімум систематизованих економічних знань.

Список використаних джерел та літератури:

1. Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття / Василь Григорович Кремень // Професійна освіта : педагогіка і психологія: польсько-український журнал / за ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохова – Київ, 2003. – Ч.4 – 568с.
2. Вища освіта в Україні : нормативно-правове регулювання / за ред. А. П. Зайця, В. С. Журавського. – К. : Форум 2003. – 950 с.
3. Бабич В. Т. Психопедагогіка як передумова гуманізації виховання учнів / В. Т. Бабич, В. О. Білоусова // Нові технології виховання : зб. наук. статей / відп. ред. С. В. Кириленко. – К. : ІСДО, 1995. – С.40-45.
4. Історія економічних учень : підруч. у 2 ч. / за ред. В. Д. Базилевича. – [2-ге вид.]. – К. : Знання, 2005. – Ч.1 – 567с.

Анотація

Е.П.Биницкая

Усовершенствование процесса обучения при формировании в учеников экономических знаний

В статье рассматривается проблема усовершенствования процесса обучения при формировании в учеников экономических знаний в период трансформации экономической системы в Украине.

Ключевые слова: образование, экономические знания, экономическое образование, система образования.

Summary

O.P.Binyts'ka

Improvement of the Teaching Process when Forming Economic Knowledge of the Pupils

The problem of improvement of the teaching process when forming economic knowledge of the pupils in the period of economic system of Ukraine transformation is studied in the article.

Key words: education, economic knowledge, economic education, system of education.

Дата надходження статті:

„14” жовтня 2009 р.

УДК 37.014.5:373.1(73)

М.А.БОЙЧЕНКО,

викладач

(м.Суми)

Особенности современной федеральной политики США в сфере управления загальною середньою освітою

В статті висвітлені особливості формування федеральної освітньої політики США протягом 1980-х років – на початку ХХІ ст. Розглянуто вплив федеральних освітніх ініціатив на функціонування американської системи загальної середньої освіти та визначені шляхи реформування управління освітою в Україні з урахуванням позитивного американського досвіду.

Ключові слова: управління, загальна середня освіта, федеральна освітня політика.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Незаперечним є факт, що нині в управлінні освітою в усьому світі спостерігається поєднання централізаційних та децентралізаційних тенденцій, так званий „децентралізований централізм”. У цьому контексті пріоритетними напрямками сучасної національної освітньої політики України, як традиційно централізованої держави, у сфері реформування управління загальною середньою освітою є перехід від державного до державно-громадського управління та його децентралізація. Вважаємо, що для реалізації означених процесів важливим є вивчення досвіду країн з традиційно децентралізованою системою управління освітою, зокрема США.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Проблеми реформування управління системою загальної середньої освіти США протягом тривалого часу є предметом розгляду вітчизняних та російських науковців. Філософський, ідеологічний та політичний виміри управління освітою США знайшли висвітлення в дослідженнях В. Андрущенка, В. Жуковського, Т. Кошманової, М. Нікітіна, І. Радіонової, А. Сбруєвої. Повноваження управлінських структур різних